

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2007-2008

---

7 OKTOBER 2008

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, om rekening te houden met ouders van hetzelfde geslacht in het recht inzake nalatenschap, schenking onder de levenden en testamente en om het onderscheid op te heffen tussen uit het huwelijk geboren en geadopteerde kinderen

(Ingediend door de heer Philippe Mahoux)

TOELICHTING

Zowel de wet van 13 februari 2003 tot openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en tot wijziging van een aantal bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, als de wet van 18 mei 2006 tot wijziging van een aantal bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, teneinde adoptie door personen van hetzelfde geslacht mogelijk te maken, hebben het uitzicht van het gezin in België grondig gewijzigd.

Het gezin bestaat voortaan niet meer uitsluitend uit een vader, een moeder en kinderen: het kan immers twee vaders of twee moeders hebben, wat het taalgebruik van het Burgerlijk Wetboek volstrekt achterhaald en verwarrend maakt.

Het is nu bijvoorbeeld evident dat twee vrouwen die een kind gekregen hebben — dat de ene gedragen en de andere geadopteerd heeft —, wel degelijk de ouders van dat kind zijn, maar bij lezing van het Burgerlijk Wetboek blijkt dat bij vooroverlijden van het kind, de nalatenschap in twee gelijke delen wordt gedeeld tussen de bloedverwanten in de opgaande lijn van vaderszijde en van moederszijde.

Betekent dat, bij een strikte toepassing van de wet, dat men op zoek moet gaan naar de spermadonor, opdat hij het deel krijgt dat de lijn van vaderszijde

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2007-2008

---

7 OCTOBRE 2008

Proposition de loi modifiant le Code civil, visant à prendre en compte la parenté de même sexe dans le droit des successions, des donations entre vifs et des testaments et à supprimer les distinctions entre enfants nés du mariage et enfants adoptés

(Déposée par M. Philippe Mahoux)

DÉVELOPPEMENTS

Tant la loi du 13 février 2003 ouvrant le mariage à des personnes de même sexe et modifiant certaines dispositions du Code civil, que celle du 18 mai 2006 modifiant certaines dispositions du Code civil en vue de permettre l'adoption par des personnes de même sexe, ont fondamentalement modifié le paysage de la famille en Belgique.

La cellule familiale n'est désormais plus uniquement composée d'un père, d'une mère et d'enfants: il peut en effet s'agir de deux pères ou de deux mères, en sorte que le langage utilisé par le Code civil est tout à fait désuet et peut prêter à confusion.

À titre d'exemple, s'il est évident, désormais, que deux femmes qui ont eu un enfant, — que l'une a porté et l'autre adopté —, sont bien les parents de cet enfant, la lecture du Code civil indique qu'en cas de prédécès de l'enfant, la succession se divise par moitié entre les ascendants de la ligne paternelle et de la ligne maternelle.

Est-ce à dire, en stricte application de la loi, qu'il convient de retrouver le donneur de sperme pour qu'il puisse bénéficier de la part qui relève de la ligne

toekomst, ten nadele van de vrouwelijke ouder die het kind geadopteerd heeft?

Geenszins, en ook al is de vraag louter theoretisch, het blijft een feit dat de tekst van het Burgerlijk Wetboek gewijzigd moet worden om hem aan de werkelijkheid van onze samenleving aan te passen.

Zo heeft boek III, titel II, hoofdstuk VIII, van het Burgerlijk Wetboek het over de kinderen «die uit het huwelijk zullen worden geboren» wat genetisch onmogelijk kan gelden voor kinderen die door de echtgenoten geadopteerd worden.

Op dezelfde wijze blijkt bij lezing van bepaalde artikelen dat men het nog over de vader en de zoon heeft, ten nadele van de dochters en de andere ouder.

De indiener wenste dus die terminologie te wijzigen, zonder inhoudelijk aan het recht inzake nalatenschap, schenkingen onder de levenden en testamenten te raken.

Hij wou daarom de termen die reeds door het Burgerlijk Wetboek gebruikt worden, behouden.

Op die manier zijn de ouders hier de vader en de moeder, of de ouders van hetzelfde geslacht van het kind. De indiener wou het in de Franse tekst niet over «les parents» hebben, omdat deze term reeds in het erfrecht voorkomt en verwijst naar de bloedverwanten in de zijlijn.

In de Franse tekst worden de grootouders «aïeuls» genoemd, zoals dat reeds het geval is in artikel 745 van het Burgerlijk Wetboek.

De indiener heeft het ook liever over het kind dan over de zoon, aangezien het om kinderen gaat van wie de afstamming ten opzichte van hun ouders vaststaat overeenkomstig de regels van het Burgerlijk Wetboek.

Ook de formulering van het Burgerlijk Wetboek, dat het heeft over «de kinderen die uit het huwelijk zullen worden geboren» blijkt volstrekt achterhaald; of het nu gaat om kinderen van een paar van hetzelfde geslacht of om geadopteerde kinderen, ze zijn niet letterlijk «uit het huwelijk geboren» maar eruit voortgekomen, dat wil zeggen uit de gezamenlijke wil van de ouders om een gezin te stichten.

*
* *

paternelle au détriment du parent féminin qui a adopté l'enfant ?

Certainement pas, et si la question est d'ordre strictement théorique, il n'en reste pas moins qu'il convient de modifier le texte du Code civil pour le mettre en adéquation avec la réalité de notre société.

Ainsi, le livre III, titre II, chapitre VIII, du Code civil évoque les enfants «à naître du mariage» ce qui ne peut génétiquement correspondre aux enfants adoptés par les époux.

De la même manière, la lecture de certains articles montre que l'on évoque encore le père et le fils, au détriment des filles et autres ascendants.

L'auteur a donc souhaité modifier cette terminologie, sans toucher au fond du droit des successions, des donations entre vifs et des testaments.

Pour ce faire, il a voulu garder des termes déjà utilisés par le Code civil.

Ainsi, les ascendants sont ici les père et mère, ou les parents de même sexe de l'enfant. L'auteur n'a pas souhaité parler de parents, puisque ceux-ci existent déjà dans le droit des successions comme collatéraux.

Les grands-parents sont qualifiés d'aïeuls, comme c'est déjà le cas à l'article 745 du Code civil.

L'auteur préfère également parler d'enfant plutôt que de fils, étant entendu qu'il s'agit des enfants dont la filiation est établie, conformément aux règles du Code civil, à l'égard de leurs ascendants.

Enfin, la terminologie du Code civil qui évoque «les enfants à naître du mariage» paraît également totalement désuète; qu'il s'agisse d'enfants dans un couple de même sexe ou d'enfants adoptés, ils ne sont pas, à proprement parler, «nés du mariage» mais bien issus de celui-ci, à savoir de la volonté commune des ascendants de créer une cellule familiale.

Philippe MAHOUX.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 719 van het Burgerlijk Wetboek, opgeheven bij de wet van 15 december 1949, wordt in de volgende lezing hersteld :

« Art. 719. — Voor de toepassing van deze titel, bedoelt men met :

1° ouder : elke persoon van wie de afstammingsband met een kind is vastgesteld overeenkomstig de regels van dit Wetboek;

2° andere bloedverwant in de opgaande lijn : elke persoon van wie de afstammingsband in de tweede, derde of vierde graad, in de zin van artikel 735, met een kind is vastgesteld overeenkomstig de regels van dit Wetboek;

3° kind : elke persoon van wie de afstammingsband met zijn ouders of zijn andere bloedverwanten in de opgaande lijn is vastgesteld overeenkomstig de regels van dit Wetboek. ».

Art. 3

In artikel 730 van hetzelfde Wetboek wordt het woord « vader » vervangen door het woord « ouder ».

Art. 4

In artikel 733, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, wordt de zinsnede « : het ene voor de bloedverwanten van de vaderlijke lijn, het andere voor de bloedverwanten van de moederlijke lijn » vervangen door de zinsnede « voor elke van beide opgaande lijnen ».

Art. 5

Artikel 737 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt :

« Art. 737. — In de rechte lijn rekent men zoveel graden als er generaties zijn tussen de personen : zo staat het kind, met betrekking tot de bloedverwant in

PROPOSITION DE LOI Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 719 du Code civil, abrogé par la loi du 15 décembre 1949, est rétabli dans la rédaction suivante :

« Art. 719. — Pour l'application du présent titre, on entend par :

1° ascendant : toute personne dont le lien de filiation avec un enfant a été établi conformément aux règles du présent Code;

2° aïeul : toute personne dont le lien de filiation au deuxième, troisième ou quatrième degré, au sens de l'article 735, a été établi avec un enfant conformément aux règles du présent Code;

3° enfant : toute personne dont le lien de filiation a été établi, conformément aux règles du présent Code, à l'égard de son ou ses ascendants et aïeuls. ».

Art. 3

À l'article 730 du même Code, le mot « père » et les mots « pères et mères » sont remplacés respectivement par les mots « ascendant » et « ascendants ».

Art. 4

À l'article 733, alinéa 1er, du même Code, le membre de phrase « : l'une pour les parents de la ligne paternelle, l'autre pour les parents de la ligne maternelle » est remplacé par le membre de phrase « pour chacune des deux lignes ascendantes ».

Art. 5

L'article 737 du même Code est remplacé par ce qui suit :

« Art. 737. — En ligne directe, on compte autant de degrés qu'il y a de générations entre les personnes; ainsi l'enfant est, à l'égard de l'ascendant, au premier

de opgaande lijn, in de eerste graad; het kleinkind, in de tweede; en zulks geldt wederkerig voor de ouder en de grootouder, met betrekking tot kinderen en kleinkinderen. ».

Art. 6

In artikel 745, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 31 maart 1987, wordt in de Franse tekst de woorden «père et mère» vervangen door het woord «ascendants» en vervallen in de Nederlandse tekst de woorden «of verdere bloedverwanten in de opgaande lijn».

Art. 7

In artikel 746, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «de bloedverwanten in de vaderlijke opgaande lijn en de bloedverwanten in de moederlijke opgaande lijn» vervangen door de woorden «elk van de bloedverwanten in de opgaande lijn».

Art. 8

In artikel 748, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 14 mei 1981, worden in de Franse tekst de woorden «père et mère» vervangen door de woorden «ascendants» en worden de woorden «au père et à la mère» vervangen door de woorden «aux ascendants».

Art. 9

In artikel 749, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 14 mei 1981, worden de woorden «de vader of de moeder» vervangen door de woorden «één van beide ouders».

Art. 10

In artikel 750, eerste lid, van hetzelfde Wetboek worden de woorden «vader en moeder» vervangen door de woorden «de ouders».

Art. 11

Artikel 751 van hetzelfde Wetboek wordt gewijzigd als volgt :

1° in de eerste volzin worden de woorden «vader en moeder» vervangen door het woord «de ouders»;

degré; le petit-enfant au second; et réciproquement de l'ascendant et de l'aïeul à l'égard des enfants et petits-enfants ».

Art. 6

À l'article 745, alinéa 1er, du même Code, modifié par la loi du 31 mars 1987, les mots «père et mère» sont remplacés par le mot «ascendants» et les mots «ou autres ascendants» sont supprimés.

Art. 7

À l'article 746, alinéa 1er, du même Code, les mots «les ascendants de la ligne paternelle et les ascendants de la ligne maternelle» sont remplacés par les mots «chacun des ascendants».

Art. 8

À l'article 748, alinéa 1er, du même Code, modifié par la loi du 14 mai 1981, les mots «les père et mère» sont remplacés par les mots «les ascendants» et les mots «au père et à la mère» par les mots «aux ascendants».

Art. 9

À l'article 749 du même Code, modifié par la loi du 14 mai 1981, les mots «si le père ou la mère» sont remplacés par les mots «si l'un des deux ascendants».

Art. 10

À l'article 750, alinéa 1er, du même Code, les mots «père et mère» sont remplacés par le mot «ascendants» et les mots «ascendants» par les mots «aïeuls».

Art. 11

À l'article 751 du même Code, les modifications suivantes sont apportées :

1° dans la première phrase, les mots «père et mère» sont remplacés par le mot «ascendants»;

2° in de tweede volzin worden de woorden «de vader of de moeder» en de woorden «Zij worden» respectievelijk vervangen door de woorden «een van de ouders» en de woorden «hij wordt».

Art. 12

In artikel 752 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 31 maart 1987, worden in de Franse tekst de woorden «père et mère» telkens vervangen door de woorden «ascendants» en worden in de Nederlandse tekst de woorden «de vaderlijke en de moederlijke» vervangen door de woorden «de opgaande».

Art. 13

In artikel 753, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 11 oktober 1919, worden in de Franse tekst de woorden «ascendants survivants» vervangen door de woorden «aïeuls survivants».

Art. 14

In artikel 754 van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «vader of moeder» vervangen door de woorden «ouder».

Art. 15

Het opschrift van hoofdstuk IV, van boek III, eerste titel, van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen door het opschrift «Rechten van de Staat».

Art. 16

De eerste afdeling «Rechten van natuurlijke kinderen op de goederen van hun vader of moeder en erfopvolging in de nalatenschap van zonder nakomelingen overleden natuurlijke kinderen» van hoofdstuk IV, boek III, titel I, van hetzelfde Wetboek, wordt opgeheven.

Art. 17

Het opschrift van afdeling II «Rechten van de Staat» van hoofdstuk IV, boek III, titel I, van hetzelfde Wetboek, wordt opgeheven.

Art. 18

In artikel 793, derde lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 april 2001, worden de woorden «vader en moeder» vervangen door de woorden «de ouders».

2° dans la deuxième phrase, les mots «le père ou la mère» et les mots «ils sont appelés» sont respectivement remplacés par les mots «l'un des ascendants» et les mots «il est appelé».

Art. 12

À l'article 752 du même Code, modifié par la loi du 31 mars 1987, les mots «père et mère» sont remplacés à chaque fois par le mot «ascendants» et les mots «paternelle et maternelle» par le mot «ascendantes».

Art. 13

À l'article 753, alinéa 1er, du même Code, modifié par la loi du 11 octobre 1919, les mots «ascendants survivants» sont remplacés par les mots «aïeuls survivants».

Art. 14

À l'article 754 du même Code, les mots «le père ou la mère» sont remplacés par les mots «l'ascendant».

Art. 15

L'intitulé du chapitre IV, du livre III, titre Ier, du même Code, est remplacé par l'intitulé «Des droits de l'État».

Art. 16

La section Ière «Des droits des enfants naturels sur les biens de leur père ou mère, et de la succession des enfants naturels décédés sans postérité» du chapitre IV, livre III, titre Ier, du même Code, est abrogée.

Art. 17

L'intitulé de la section II «Des droits de l'État» du chapitre IV, livre III, titre Ier, du même Code, est supprimé.

Art. 18

À l'article 793, alinéa 3, du même Code, modifié par la loi du 30 avril 2001, les mots «père et mère» sont remplacés par le mot «ascendants».

Art. 19

In artikel 847, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «de zoon» vervangen door de woorden «het kind» en in het tweede lid van hetzelfde artikel, wordt het woord «vader» vervangen door het woord «ouder».

Art. 20

In artikel 848 van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «de zoon» telkens vervangen door de woorden «het kind» en wordt het woord «vader» vervangen door het woord «ouder».

Art. 21

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 893/1 ingevoegd, luidende :

«Art. 893/1. — Voor de toepassing van deze titel, bedoelt men met :

1° ouder : elke persoon van wie de afstammingsband met een kind is vastgesteld overeenkomstig de regels van dit Wetboek;

2° andere bloedverwant in de opgaande lijn : elke persoon van wie de afstammingsband in de tweede, derde of vierde graad, in de zin van artikel 735, met een kind is vastgesteld overeenkomstig de regels van dit Wetboek;

3° kind : elke persoon van wie de afstammingsband met zijn ouders of andere bloedverwanten in de opgaande lijn is vastgesteld overeenkomstig de regels van dit Wetboek.»

Art. 22

In artikel 897 van hetzelfde Wetboek worden in de Franse tekst de woorden «père et mère» vervangen door de woorden «ascendants».

Art. 23

In artikel 911, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 23 november 1998, worden in de Franse tekst de woorden «père et mère» vervangen door het woord «ascendants».

Art. 24

Artikel 915, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, wordt gewijzigd als volgt :

1° in de Franse tekst worden de woorden «ou aïeuls» ingevoegd tussen de woorden «plusieurs ascendants» en de woorden «dans chacune des lignes»;

Art. 19

À l'article 847, alinéa 1er, du même Code, les mots «au fils» sont remplacés par les mots «à l'enfant» et, à l'alinéa 2 du même article, les mots «le père» sont remplacés par les mots «l'ascendant».

Art. 20

À l'article 848 du même Code, les mots «le fils» sont remplacés à chaque fois par les mots «l'enfant» et le mot «père» par le mot «ascendant».

Art. 21

Un article 893/1, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

«Art. 893/1. — Pour l'application du présent titre, on entend par :

1° ascendant : toute personne dont le lien de filiation avec un enfant a été établi conformément aux règles du présent Code;

2° aïeul : toute personne dont le lien de filiation au deuxième, troisième ou quatrième degré, au sens de l'article 735, a été établi avec un enfant conformément aux règles du présent Code;

3° enfant : toute personne dont le lien de filiation a été établi, conformément aux règles du présent Code, à l'égard de son ou ses ascendants et aïeuls.»

Art. 22

À l'article 897 du même Code, les mots «pères et mères» sont remplacés par le mot «ascendants».

Art. 23

À l'article 911, alinéa 2, du même Code, modifié par la loi du 23 novembre 1998, les mots «père et mère» sont remplacés par le mot «ascendants».

Art. 24

À l'article 915, alinéa 1er, du même Code, les modifications suivantes sont apportées :

1° les mots «ou aïeuls» sont insérés entre les mots «plusieurs ascendants» et les mots «dans chacune des lignes»;

2° de woorden «in de vaderlijke en in de moederlijke» worden vervangen door de woorden «in één van de ouderlijke lijnen»;

3° in de Franse tekst worden de woorden «ou aïeuls» ingevoegd tussen de woorden «d'ascendants» en de woorden «que dans une ligne».

Art. 25

In artikel 915, derde lid, van hetzelfde Wetboek, worden in de Franse tekst de woorden «ou aïeuls» ingevoegd tussen de woorden «des ascendants» en de woorden «, seront par eux recueillis».

Art. 26

In artikel 935, derde lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «de vader en de moeder» telkens vervangen door de woorden «de ouders» en worden in de Franse tekst de woorden «autres ascendants» vervangen door het woord «aïeuls».

Art. 27

In artikel 1048 van hetzelfde Wetboek worden in de Franse tekst de woorden «les pères et mères» vervangen door de woorden «les ascendants».

Art. 28

In het opschrift van hoofdstuk VII, boek III, titel II, van hetzelfde Wetboek worden de woorden «de vader, de moeder» vervangen door de woorden «de ouders».

Art. 29

In artikel 1075 van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «de vader, de moeder» vervangen door de woorden «de ouders».

Art. 30

In het opschrift van hoofdstuk VIII, boek III, titel II, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «worden geboren» vervangen door het woord «voortkomen».

Art. 31

In artikel 1081, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «zullen worden geboren» vervangen door de woorden «uit het huwelijk voortkomen».

2° les mots «paternelle et maternelle» sont remplacés par le mot «ascendants»;

3° les mots «ou aïeuls» sont insérés entre les mots «d'ascendants» et les mots «que dans une ligne».

Art. 25

À l'article 915, alinéa 3, du même Code, les mots «ou aïeuls» sont insérés entre les mots «des ascendants» et les mots «, seront par eux recueillis».

Art. 26

À l'article 935, alinéa 3, du même Code, les mots «père et mère» sont remplacés à chaque fois par le mot «ascendant» et les mots «autres ascendants» par les mots «aïeuls».

Art. 27

À l'article 1048 du même Code, les mots «les pères et mères» sont remplacés par les mots «les ascendants».

Art. 28

Dans l'intitulé du chapitre VII, du livre III, titre II, du même Code, les mots «père, mère ou autres ascendants» sont remplacés par les mots «les ascendants ou les aïeuls».

Art. 29

À l'article 1075 du même Code, les mots «père et mère et autres ascendants» sont remplacés par les mots «ascendants et les aïeuls».

Art. 30

Dans l'intitulé du chapitre VIII, du livre III, titre II, du même Code, les mots «à naître» sont remplacés par le mot «issus».

Art. 31

À l'article 1081, alinéa 2, du même Code, les mots «à naître» sont remplacés par les mots «issus du mariage».

Art. 32

In artikel 1082, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «De vader en de moeder» vervangen door de woorden «De ouders» en worden de woorden «zullen worden geboren» vervangen door het woord «voortkomen».

Art. 33

In artikel 1082, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «zullen worden geboren» vervangen door het woord «voortkomen».

Art. 34

In artikel 1086 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «zullen worden geboren» vervangen door het woord «voortkomen».

Art. 35

In artikel 1095 van hetzelfde Wetboek worden in de Franse tekst de woorden «père et mère» vervangen door het woord «ascendants».

3 juli 2008.

Art. 32

À l'article 1082, alinéa 1er, du même Code, les mots «Les pères et mères, les autres ascendants» sont remplacés par les mots «Les ascendants, les aïeuls» et les mots «à naître» par le mot «issus».

Art. 33

À l'article 1082, alinéa 2, du même Code, les mots «à naître» sont remplacés par le mot «issus».

Art. 34

À l'article 1086 du même Code, les mots «à naître» sont remplacés par le mot «issus».

Art. 35

À l'article 1095 du même Code, les mots «père et mère» sont remplacés par le mot «ascendants».

3 juillet 2008.

Philippe MAHOUX.